

Miljørettet helsevern, smittevern, beredskap og planarbeid

Kurs B i samfunnsmedisin høsten 2026

Kurset arrangeres av Folkehelseinstituttet i samarbeid med Norsk samfunnsmedisinsk forening (Norsam). Det starter med en hjemmeoppgave før digitalt oppstartsmøte fredag 4. september. Deretter blir det noe mer forarbeid (lesepensum) og et digitalt gruppemøte før kurssamling tirsdag 22. september til torsdag 24. september på Legenes hus i Oslo. Kurs B arrangeres i høst som et parallelt kurs med kurs med Kurs C (Forebyggende medisin, helsefremmende arbeid og folkehelsearbeid). Antall deltakere: 25

Læringsmål

Kursdeltakerne skal få oversikt over forebyggende og grupperettede fagområder i samfunnsmedisin. Kurset skal gi innføring i lovverk og saksbehandling innenfor fagområdene, og gi deltakerne støtte til praktisk håndtering av relevante problemstillinger i egen arbeidssituasjon.

Innhold

Kurset vektlegger sammenhengen mellom hovedtemaene miljørettet helsevern, smittevern og helseberedskap og inkluderer planarbeid under hvert av hovedtemaene.

Kurset er koblet til følgende læringsmål i ny spesialistutdanning:

Spes/LM-kode	LM ID	TEMA/OMRÅDE	LÆRINGSMÅL
SAM	024	Ledelse og administrasjon	Beherske delegering, samhandling og brukermedvirkning.
SAM	026	Plan- og prosjektarbeid	Ha god kunnskap om plan- og prosjektarbeid.
SAM	027	Plan- og prosjektarbeid	Beherske planprosesser og gjennomføring av prosjekter i egen virksomhet.
SAM	032	Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern	Ha god kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid nasjonalt og lokalt.
SAM	033	Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern	Ha god kunnskap om det lovmessige ansvar, roller og myndighet for beredskap nasjonalt og i egen organisasjon.
SAM	035	Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern	Selvstendig kunne anvende samfunnsmedisinsk kompetanse i en krisesituasjon.
SAM	036	Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern	Ha god kunnskap om lovgrunnlaget og andre styrende dokumenter for smittevernarbeidet.
SAM	037	Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern	Ha god kunnskap om kommunelegens særlige ansvar for smittevernarbeidet i kommunen.
SAM	038	Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern	Beherske ledelse og organisering av smittevernarbeid.
SAM	039	Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern	Ha god kunnskap om det lovmessige ansvar for miljørettet helsevern i kommunen.
SAM	040	Helseberedskap, smittevern og miljørettet helsevern	Ha kjennskap til tilsyn innen miljørettet helsevern.

Gjennomføring av kurset

Vi begynner med en hjemmeoppgave som skal leveres innen digitalt oppstartsmøte 4. september og avslutter med kurssamling på Legenes hus 22. - 24. september. Et viktig formål med kurs er faglige diskusjoner og nettverksbygging. Kurset forutsetter aktiv deltakelse og medvirkning. Kursdeltakerne vil bli delt i grupper som skal arbeide sammen i løpet av kurset. Gruppene møtes en gang digitalt i perioden mellom digitalt oppstartsmøte og kurssamlingen, der hver kursdeltaker legger frem et av sine notat. Vi håper alle blir med på felles kursmiddag onsdag 23. september. Fysisk deltakelse er påkrevet 22. - 24. september.

Det benyttes Teams som teknisk løsning på oppstartsmøtet. Deltakerne får tilsendt møteinvitasjon med lenke på epost.

Forarbeid til gruppearbeid

Hver deltaker skal sende inn tre notater, på om lag en halv side hver. Notatene skal være egnet for diskusjon i grupper og i plenum; ett notat for hvert av temaene miljørettet helsevern, smittevern og helseberedskap.

Alle kursdeltakerne skal legge fram ett av sine notater i det digitale gruppearbeidet. Notatene kan i tillegg bli brukt som utgangspunkt for gruppeoppgaver under kurssamlingen eller bli delt med foreleserne for å belyse praktiske problemstillinger i undervisningen.

Hva skal notatene inneholde:

Notatene skal ta utgangspunkt i konkrete samfunnsmedisinske problemstillinger, helst fra egen praksis. Dersom du ikke har aktuelle eksempler fra eget arbeid, kan du hente problemstillinger fra kolleger, kommunen du bor i, egen veiledningsgruppe eller åpne kilder på nett. For miljørettet

helsevern kan for eksempel klagesaker eller politiske saker være relevante. Vi ønsker også problemstillinger fra andre virksomheter enn kommuner. Notatene skal kort presentere saken og de problemstillinger den reiser, og omtale ett eller flere av følgende spørsmål:

- Hvem håndterer denne typen problemstillinger lokalt og/eller sentralt?
- Hvilke regelverk er aktuelt?
- Hvem kan bistå/hvor kan man søke råd?
- Hvilke tiltak er aktuelle?

Innsending og kursbevis:

Notatene sendes til IdaTonning.Royseth@fhi.no senest 4. september 2026

Forarbeidet teller 4,5 kurstimer. Bare deltakere som har sendt inn notater, kan få kursbevis.

Gruppearbeid under kurset

Kursdeltakerne vil bli delt i grupper som skal arbeide sammen i løpet av kurset. Gruppearbeidet er todelt:

1) Drøfte egne problemstillinger – i digitalt gruppearbeid (1 time)

Gruppene skal møtes digitalt en gang i perioden mellom digitalt oppstartsmøte og kurssamlingen. Hver gruppedeltaker skal legge fram ett av sine innsendte notater – valgfritt tema – og la gruppa diskutere denne saken. Sett av ca. 10 minutter til fremlegging og diskusjon per notat.

2) Gruppearbeid – på kurssamlingen på Legenes hus

Gruppene får utdelt gruppeoppgaver på kurssamlingen på Legenes hus. Kursledelsen har til hver gruppe valgt ut (og modifisert litt) én sak blant innsendte notater (fra dette eller tidligere kurs). Gruppa skal drøfte denne saken inngående. Det blir satt av tid til gruppearbeid i løpet av kurssamlingen på Legenes hus. Hver gruppe skal presentere sitt arbeid med denne saken for resten av kursdeltakerne og kursledelsen.

Lesepensum

Før kurset skal deltakerne forberede seg ved å lese / gjøre seg kjent med visse dokumenter og nettsider. Se gjennom innholdet, åpne nettsidene og bla gjennom undersider for å se hva som finnes av hjelpemidler der og lese det man synes er særlig relevant for eget arbeid. Samlet skal man bruke 2,5 timer:

- [Nasjonal helseberedskapsplan](#)
- [Stortingsmelding nr. 5 \(2023-2024\) - En motstandsdyktig helseberedskap](#), spesielt kapittel 4

- [Helsedirektoratet - Miljø og helse](#)
- [Folkehelseinstituttet - Miljø og helse](#)
- [Smittevernhandboka](#)s temakapitler, spesielt kapitlene om:
 - o Smittevernarbeidet i Norge
 - o Lovverk og smittevern
 - o Utbrudd av smittsomme sykdommer
 - o Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS)
- [Smittevernloven](#)
- [Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet \(DSA\)](#)
- [Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap \(DSB\) - Risiko, sårbarhet og beredskap](#)

Timeplan

Digitalt oppstartsmøte fredag 4. september kl. 09.00 - 10.00 (Teams)

09.00 - 09.15	Velkomst og informasjon om kurset <i>Kursledelsen</i>
09.15 - 09.45	Nasjonal helseberedskap <i>Rune Rimstad, Helse- og omsorgsdepartementet</i>
09.45 - 10.00	Inndeling i grupper, bli kjent og avtale møtetidspunkt

Arbeid i perioden mellom digital kursdag og kurssamling på Legenes hus

Gruppene møtes en gang i perioden mellom digitalt oppstartsmøte og kurssamling, der hver deltaker presenterer ett eget notat (se over).

Kurssamling på Legenes hus 22. - 24. september 2026

Tirsdag 22. september kl. 09.00 - 16.00

09.00 - 09.30	Velkommen og presentasjon av kursdeltakere
09.30 - 10.00	Kort innføring smittevern <i>Preben Aavitsland, Folkehelseinstituttet og Universitetet i Bergen</i>
10.00-10.15	Pause
10.15-11.00	Praktisk løsninger på smittevernutfordringer, herunder anvendelse av smittevernloven

	<i>Preben Aavitsland, Folkehelseinstituttet og Universitetet i Bergen</i>
11.00 - 11.15	Pause
11.15 - 12.15	Aktuell utfordring i smittevernet: antimikrobiell resistens <i>Ragnhild Raastad, Folkehelseinstituttet</i>
12.15 - 13.15	Lunsj
13.15 - 14.00	Aktuell utfordring i smittevernet: vaksinasjon <i>Ellen Furuseth, Folkehelseinstituttet</i>
14.00 - 15.00	Gruppearbeid
15.00 - 15.10	Pause
15.10 - 16.00	En kommunal smittevernleges hverdag <i>Einar Sagberg, Drammen kommune</i>

Onsdag 23. september kl. 09.00 - 16.15 (evt til 17.15)

09.00 - 09.30	FHIs arbeid med miljø og helse. Aktuell utfordring: Fra klimahensyn til helsefremmende lokalsamfunn <i>Norun Hjertager Krog, Folkehelseinstituttet</i>
09.30 - 10.00	Beredskap ved kjemikaliehendelser: Hva kan FHI bidra med? <i>Jartrud Wigen Skjerdal, Folkehelseinstituttet</i>
10.00 - 10.15	Pause
10.15 - 11.00	Aktuell utfordring i miljørettet helsevern: støy <i>Norun Hjertager Krog, Folkehelseinstituttet</i>
11.00 - 11.15	Pause
11.15 - 12.00	Lovverk, veiledere og organisering i miljørettet helsevern <i>Dorte Flaten Lysheim, Helsedirektoratet</i>
12.00 - 12.45	Lunsj
12.45 - 13.30	Gruppearbeid
13.30 - 14.15	Presentasjon gruppearbeid (gruppe 1 og 2)
14.15 - 14.30	Pause
14.30 - 15.15	Atomberedskap og strålevern <i>Ingrid Landmark, Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet</i>
15.15 - 15.30	Pause
15.30 - 16.15	Kommuneoverlegen og miljørettet helsevern <i>Kerstin Anine Johnsen Myhrvold, Nordre Follo kommune</i>
16.15 - 16.30	Pause
16.30 - 17.15	Eventuelt fellesforelesing med kurs C
18.00	Felles kursmiddag med kurs C på restaurant Hitchhiker

Torsdag 24. september kl. 09.00 - 15.00

09.00 - 09.45	Samfunnsmedisineren sin rolle i kommunens beredskapsarbeid <i>Fredrik Rønning Iversen, smittevernoverlege, Oslo kommune</i>
---------------	--

09.45 - 10.00	Pause
10.00 - 10.45	Statsforvalterens rolle innen smittevern, miljørettet helsevern og helseberedskap <i>Maren Heldahl, Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus</i>
10.45 - 11.00	Pause
11.00 - 11.45	Helsedirektoratet og helseberedskap: koordinering og roller <i>Anitha Kathirgamadas, Helsedirektoratet</i>
11.45 - 12.45	Lunsj
12.45 - 13.30	Folkehelseinstituttets arbeid med helseberedskap <i>Folkehelseinstituttet</i>
13.30 - 13.45	Pause
13.45 - 14.45	Presentasjon gruppearbeid (gruppe 3, 4 og 5)
14.45 - 15.00	Evaluering og avslutning

Det kan bli mindre justeringer i programmet.

Kursledelse

Kurset arrangeres av Folkehelseinstituttet på oppdrag fra Norsk samfunnsmedisinsk forening.

Kurslederne er: Tone Bruun, Preben Aavitsland, Jacob Dag Berild, Hilde Marie Lund og Silje Bruland Lavoll

Evaluering

Det sendes ut evalueringsskjema i etterkant av kurset.